

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/8/2017
Identifikačné číslo spisu: 3015200769
Dátum vydania rozhodnutia: 20.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3015200769.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľa: W. X. D., bytom Ž. XXXX/X, L. C. L. E., zastúpeného: JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, so sídlom Sibírska 4, Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, č. k. 15Sd/200/2015-57 zo dňa 31. októbra 2016 v konaní o starobný dôchodok, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 15Sd/200/2015-57 zo dňa 31. októbra 2016 potvrdzuje.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne napadnutým rozsudkom označeným vo výroku tohto rozsudku podľa § 250q ods. 2 prvá veta zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „O. s. p.“) potvrdil ako vecne správne a vydané v súlade so zákonom rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06.10.2015, ktorým podľa § 65 a § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a podľa § 21, § 132 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej v tomto rozsudku len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok (ďalej v tomto rozsudku len „rozhodnutie odporkyne“).

Krajský súd na základe predloženej spisovej dokumentácie krátko sumarizoval skutkový stav, uviedol relevantnú právnu úpravu (§ 65 ods. 1, ods. 2, § 274 zákona č. 461/2003 Z.z.; § 21, § 14 ods. 4, § 132, § 174 zákona č. 100/1988 Zb.) a uzavrel, že navrhovateľ nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok s prihliadnutím na znížený dôchodkový vek podľa § 132 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. Ďalej poukázal na to, že aj podľa § 174 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. je dôchodkovým vekom poistenca, ak získal 18 rokov doby služby v I. kategórii funkcií a doba služby v I. kategórii funkcií trvala do 31.12.1999, vek 57 rokov. Podľa krajského súdu rozhodnutie odporkyne zodpovedá zákonu a nemožno v zmysle námietok navrhovateľa vytykať postupu odporkyne ani samotnému rozhodnutiu porušenie zákona odôvodňujúce jeho zrušenie.

Proti rozsudku podal navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že rozhodujúcim okamihom je nečakaný zánik služobného pomeru navrhovateľa dňa 31.03.2003 z organizačných a racionalizačných dôvodov, čomu krajský súd ani odporkyňa nevenovali pozornosť. Okrem toho poukázal na odpracovanú dobu v civilnom sektore a súvisiace prispievanie do všeobecného dôchodkového systému. Namietol diskrimináciu poistencov osobitného systému sociálneho poistenia. Ohradil sa proti nezohľadneniu výkonu služby v armáde v I. a II. kategórii funkcií a odpracované obdobie v III. pracovnej kategórii pre vznik nároku na dávku a znížený dôchodkový vek. Zároveň namietol obdobia dôchodkového poistenia uvedené v osobnom liste dôchodkového zabezpečenia navrhovateľa. Uviedol, že bol v legitímnom očakávaní, že si štát po ukončení činnnej služby v ozbrojených zboroch kompletne splní svoje záväzky k navrhovateľovi, ktorý odsľúžil 23 rokov a 36 dní v ozbrojených zložkách. Poukázal na ustanovenie § 274 ods. 1, § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. Ďalej poukázal na to, že mu bol priznaný výsluhový dôchodok, pričom súbeh výsluhového a starobného dôchodku nie je vylúčený.

Navrhovateľ ďalej tvrdil, že rozhodnutie odporkyne bolo nepreskúmateľné a krajský súd mal dôkladne zisťovať a analyzovať dôkaznú situáciu. Tvrdil, že mu vznikol nárok na znížený dôchodkový vek 55 rokov podľa ustanovenia § 12 ods. 3 písm. d) v nadväznosti na § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., pričom poukázal aj na prechodné ustanovenie § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. Ďalej je podľa neho rozhodnutie odporkyne v rozpore s § 209 zákona č. 461/2003 Z.z. Napokon argumentoval ustanoveniami čl. 39 ods. 1, čl. 11 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 19 a čl. 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach č. 128, vyhláseného pod č. 416/1991 Z.z. Poukázal na porušenie princípu primeranosti.

Odporkyňa sa k opravnému prostriedku nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, najmä z toho pohľadu, či krajský súd správne posúdil jeho zákonnosť. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 20.02.2018 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Odvolací súd zo súdneho spisu a z pripojeného administratívneho spisu zistil, že na základe žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok zo dňa 08.09.2015, ktorou žiadal o priznanie starobného dôchodku odo dňa 29.08.2015, odporkyňa vydala rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06.10.2015, ktorým žiadosť zamietla s odôvodnením, že navrhovateľ nespĺnil podmienku dovŕšenia dôchodkového veku podľa § 132 zákona č. 100/1988 Zb., teda veku 57 rokov. Okrem toho odporkyňa citovala niektoré zákonné ustanovenia, poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/138/2011 a uviedla, na ktoré doby služby prihliadala. K rozhodnutiu bol priložený aj osobný list

dôchodkového poistenia.

Navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal proti rozhodnutiu odporkyne včas opravný prostriedok, v ktorom poukázal na to, že počas celého svojho ekonomicky činného života odvádzal riadne odvody na sociálne poistenie. Uviedol, že nemôže akceptovať osobný list dôchodkového poistenia, kde sú podľa neho nepresne priznané časti odslužených a odpracovaných dôb v I. a II. kategórii funkcií a III. pracovnej kategórii. Tvrdil tiež, že mu odporkyňa nezarátala obdobie pracovnej činnosti v III. pracovnej kategórii v civilných zamestnaniach a uviedol svoje vlastné prepočty jednotlivých období. Poukázal na to, že bol z výkonu služby prepustený dňa 31.03.2003 z organizačných a racionalizačných dôvodov.

Ďalej namietal porušenie § 209 zákona č. 461/2003 Z.z., keď odporkyňa neuviedla prameň práva a konkrétne ustanovenie právneho predpisu, ktorého aplikácia bola rozhodujúca pre priznanie požadovanej dávky. Poukázal na viaceré ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. a zákona č. 100/1988 Zb., článku 11 a 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a Dohovoru č. 128. Navrhol, aby krajský súd zrušil rozhodnutie odporkyne a vrátil jej vec na ďalšie konania.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení k opravnému prostriedku okrem iného uviedla, že vychádzala z údajov uvedených navrhovateľom v žiadosti a z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia z 19.01.2015. Podľa nej navrhovateľ nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok s prihliadnutím na znížený dôchodkový vek podľa § 132 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., pretože jeho dôchodkový vek je 57 rokov. Odporkyňa žiadala, aby krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne ako vecne správne.

Na toto vyjadrenie reagoval navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu, ktorý vo svojom vyjadrení podrobnejšie rozvinul svoju argumentáciu ohľadom prepustenia navrhovateľa zo služby z organizačných a racionalizačných dôvodov.

Následne zaslala odporkyňa doplnujúce vyjadrenie, v ktorom uviedla, že v I. kategórii funkcií navrhovateľ nezískal 20 rokov a preto mu nemožno znížiť dôchodkový vek. Uviedla, že podľa § 132 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. je dôchodkovým vekom poistenca, ktorý získal najmenej 20 rokov služby v I. a II. kategórii funkcií, vek 57 rokov, a podľa § 174 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. je dôchodkový vek 57 rokov, ak poistenec získal 18 rokov služby v I. kategórii funkcií a doba služby v I. kategórii funkcií trvala do 31.12.1999.

Na pojednávaní konanom pred krajským súdom dňa 31.10.2016 právny zástupca navrhovateľa zotrval na dovtedajšej argumentácii a zdôraznil, že navrhovateľ spolu odslúžil 23 rokov a 36 dní v službe I. a II. kategórie funkcií a v III. pracovnej kategórii a v práci pokračuje aj v civile. Zástupkyňa odporkyne poukázala na predchádzajúce vyjadrenia, ktoré podľa nej podrobne rozpisali dôvody, prečo došlo k zamietnutiu nárokov navrhovateľa. Krajský súd na tom istom pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorý je predmetom odvolacieho konania.

Odvolaciemu súdu pripadlo posúdiť predovšetkým otázku, či vznikol navrhovateľovi nárok na starobný dôchodok v zníženom veku 55 rokov. Ostatné predpoklady priznania starobného dôchodku boli viacmenej nesporné.

Zákon č. 461/2003 Z.z. umožnil takéto zníženie dôchodkového veku len prostredníctvom aplikácie § 274 ods. 1. Pri osobe navrhovateľa, ktorý vykonával službu profesionálneho vojaka v I. a II. kategórii funkcií, je teda treba skúmať, či tento jeho výkon služby nevedol k zníženiu dôchodkového veku podľa predpisov účinných do 31.12.2003, čo je s ohľadom na obdobie výkonu služby predovšetkým zákon č. 100/1988 Zb. Do 30.06.2002 sa na určenie dôchodkového veku profesionálneho vojaka aplikovali ustanovenia § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., avšak od 01.07.2002 sa už v zmysle § 143a zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov nepoužívajú. V tomto smere je argumentácia odporkyne nesprávna, keď sa odvoláva na § 132 zákona č. 100/1988 Zb.

Navrhovateľ svoju argumentáciu v prospech priznania starobného dôchodku navrhovateľovi vo veku 55 rokov postavil na neustálom zdôrazňovaní celkovej doby poistenia a svojej pracovnej aktivity, vrátane opakovaného pripomínania celkovej doby služby v I. a II. kategórii funkcií a potom po zrušení kategórií funkcií v III. pracovnej kategórii, čo však nie je v tejto veci relevantné, pretože rozhodujúce skutočnosti ustanovuje zákon odlišne.

Dôchodkový vek občana (muža), ktorý bol zamestnaný najmenej 25 rokov, bol ustanovený v § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., ktorý pod bodmi a) - d) zohľadňoval aj zamestnanie v I. a II. pracovnej kategórii v zmysle § 14 ods. 2. Služba vojakov z povolania zaradená do I. (II.) kategórie funkcií sa za dobu pred 1. januárom 2000 podľa § 14 ods. 4 hodnotila ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h). Z uvedeného je zrejmé, že doba výkonu služby v I. kategórii funkcií sa navrhovateľovi hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h). Z administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľ získal spolu 18 rokov a 16 dní služby v I. kategórii funkcií (hoci navrhovateľ vo svojich podaniach uvádza iba 17 rokov a 168 dní), pričom toto obdobie sa zároveň hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. Iné zamestnania uvedené v § 14 ods. 2 navrhovateľ nezískal. Preto nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. a) a c).

Do úvahy by ešte mohlo prichádzať splnenie podmienok podľa § 21 ods. 1 písm. b), podľa ktorého je dôchodkový vek „55 rokov, ak bol občan zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e)“. Pretože navrhovateľova služba v I. kategórii funkcií sa hodnotí aj ako takéto zamestnanie, navrhovateľ splnil podmienku zotrvania aspoň 15 rokov v takom zamestnaní. Právny zástupca navrhovateľa viackrát argumentoval tým, že navrhovateľ bol zo služby uvoľnený kvôli racionalizačným a organizačným opatreniam v ozbrojených silách, čím chcel zrejme poukázať na aplikovateľnosť tohto ustanovenia. Aj z potvrdenia o zamestnaní zo dňa 31.03.2003 vyplýva, že bol prepustený v dôsledku organizačných zmien. Pri výklade ustanovenia § 21 ods. 1 písm. b) však nemožno opomíňať, že uvoľnenie z dôvodu organizačných a racionalizačných opatrení sa muselo týkať zamestnania v I. kategórii uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b). V čase prepustenia navrhovateľa zo služby však už neexistovali zamestnania v I. pracovnej kategórii ani služba v I. kategórii funkcií.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa § 14 ods. 4 sa ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Podľa § 15 zákona č. 100/1988 Zb. zamestnanie vykonávané po 31. decembri 1999 sa na účely dôchodkového zabezpečenia považuje za zamestnanie III. pracovnej kategórie.

Z uvedených dôvodov nemohla byť jeho služba (zamestnanie na účely § 21 ods. 1 písm. b/), z ktorej bol prepustený, už ku dňu 31.03.2013 (deň prepustenia zo služby) zaradená ako zamestnanie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b), a navrhovateľ preto nesplnil podmienku (predpoklad) uvedenú v § 21 ods. 1 písm. b) koniec vety.

Preto najvýhodnejším aplikovateľným ustanovením zákona č. 100/1988 Zb. je v prípade navrhovateľa § 174 ods. 1 písm. b), podľa ktorého občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 57 rokov, ak bol

zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií.

Keďže navrhovateľ dňa XX.XX.XXXX, od ktorého žiadal priznanie starobného dôchodku, dovŕšil vek 55 rokov, odporkyňa dospela k správne mu záveru, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok. Hoci odôvodnenie rozhodnutia odporkyne by mohlo byť aj dôkladnejšie, resp. podrobnejšie, je z neho zrejmé, aplikáciu ktorých ustanovení zákona priznávajúcich nárok na starobný dôchodok vo veku 55 rokov zvažovala. V konaní o opravnom prostriedku potom dala odporkyňa odpoveď aj na námietky navrhovateľa, ktoré jej pred vydaním rozhodnutia neboli známe. Preto by nebolo účelné, aby odvolací súd zrušil toto rozhodnutie a vrátil vec na ďalšie konanie len kvôli tomu, aby bolo formálne doplnené odôvodnenie rozhodnutia.

Námietkam navrhovateľa o diskriminácii a narušení legitímnych očakávaní odvolací súd nemohol prisvedčiť, pretože sa navrhovateľovi v tomto smere nestala krivda. K námietkam navrhovateľa vo vzťahu k nesprávne mu uvedeniu jednotlivých dôb poistenia v osobnom liste dôchodkového poistenia odvolací súd nemohol zaujať stanovisko, pretože tieto tvrdenia boli nekonkrétne. Nebolo zrejmé, ktoré obdobia by chcel mať navrhovateľ započítané či uvedené inak a z akých dôvodov.

Nakoľko ani ostatné časti konania a rozhodnutia odporkyne, ani konania pred krajským súdom, nejavia znaky nezákonnosti, dospel odvolací súd k záveru, že krajský súd dôvodne považoval preskúmané rozhodnutie odporkyne za vydané v súlade so zákonom a dôvodne opravnému prostriedku navrhovateľa nevyhovel. O zákonnosti takéhoto postupu nemal pochybnosti ani Najvyšší súd Slovenskej republiky a preto jeho rozsudok ako vecne správny podľa § 219 v spojení s § 250ja ods. 3 O. s. p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že ich náhradu navrhovateľovi nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.